ఆర్జవజీవులు

వేమూరి వెంకటేశ్వరరావు

1

"అమ్మోయ్, నొప్పి" అంటూ పొత్తి కడుపు మీద చేతిని పక్కకి తోసేసింది తాయారమ్మ, "పచ్చి పుండులా ఉంది డాక్టర్ బాబూ"

అసంకల్ప ప్రతీకార చర్యలా నా చేతిని గభీమని వెనక్కి లాగేసేను. కాని పరీక్షని అర్ధాంతరంగా ఇలా మధ్యలో ఆపేస్తే రోగ నిర్ణయం జరిగేదెలా?

"అమ్మా, మీరు ఒక్క క్షణం ఓపిక పట్టాలి" అని సముదాయించి, మరొక్క సారి పొత్తికడుపు కుడివైపు నెమ్మదిగా నొక్కి చూసేను. ఒక్క సారి కెవ్వుమని కేక వేసింది, ఏళయ్యో పడలో పడుతూన్న తాయారమ్మ.

ఇక సందేహం లేదు. ఇది ఎపెండిసైటిస్. గాంధీ గారికి జైలులో ఎపెండిసైటిస్ రావడం వల్ల మన దేశంలో ఈ మాట వినని వాళ్లు అరుదు.

ఎపెండిక్స్ అంటే క్రిమిక. అయిటిస్ అంటే వాపు. కనుక ఎపెండిసైటిస్ అంటే క్రిమిక వావడం అని అర్థం. మనం తిన్న ఆహారం చిన్న పేగులలో పూర్తిగా జీర్ణం అయిన తర్వాత పిప్పి పదార్థాలు పెద్ద పేగులలోకి ప్రవేశించే ముఖద్వారం దగ్గర ఉంటుంది క్రిమిక. చూడ్డానికి చిన్న వానపాములా ఉంటుంది. అప్పుడప్పుడు, అసంకల్పంగా, ఆంత్రోచ్ఛిష్టమయిన ఆహార ఉలూఖలాలు ఈ క్రిమిక దగ్గర చిక్కుకొంటే, ఈ క్రిమికకి చీము పట్టి వాచుతుంది. వెను వెంటనే శస్త్రచికిత్స చేసి, ఆ క్రిమికని కోసివెయ్యక పోతే ఆ క్రిమిక చితుకుతుంది. అది ప్రాణాపాయం. అందుకని సర్జన్‌కి కబురు పంపేను. ఆయన కూడా పరీక్ష చేసి, ఇది ఎపెండిసైటిస్ అని రూఢీ చేస్తే, అప్పుడు ఆపరేషన్ చేస్తారు.

అమెరికాలో చాలా ఆసుపత్రులకి ఎమర్జెన్సీ గది అని ఒకటి ఉంటుంది. ప్రమాదం ముంచుకొస్తున్నాదని అనుమానం ఉన్న కేసులన్నీ ముందు ఈ ఎమర్జెన్సీ గదికి తీసుకొస్తారు. తుపాకీ దెబ్బలకి, కత్తి పోట్లకి క్షతగాత్రులయిన వాళ్లూ, డ్రగ్గులని దుర్వినియోగం చేసి కొరివితో తల గోక్కున్న వాళ్లు, ఇలా రకరకాల ప్రజానీకంతో, చేపల బజారులా ఎప్పుడూ రద్దీగానే ఉంటుంది. రోగ నిర్ణయం చెయ్యగలిగినంత చేసి, చేతనయిన ప్రథమ చికిత్స చేసి, ఏ నైపుణ్యం ఉన్న వైద్యుడు అవసరమో నిర్ణయం చేసి, ఆ వైద్యుడిని పిలిపించడం మొదలయిన పనులతో ఎమర్జెన్సీ గదిలో సిబ్బంది ఇరవయి నాలుగు గంటలూ ఊపిరి తిరగని పనితో సతమతమవుతూ ఉంటారు.

ఆపరేషన్ అనగానే తాయారమ్మ, ఆవిడని ఆసుపత్రికి తీసికొని వచ్చిన కొడుకూ కొంచెం కంగారు పడ్డారు. భయపడ వలసిన అవసరం లేదనిన్నీ, ఇది రివాజుగా చేసే శస్త్ర ప్రక్రియే అనీ ధైర్యం చెప్పి అక్కడనుండి మరొక రోగిని చూడడానికి వెళదామని వెనక్కి తిరగబోతూ ఉంటే, నా తెల్లకోటు పట్టుకుని తాయారమ్మ వెనక్కి లాగింది.

"నాయన్నాయనవి కాదూ, అందాకా ఈ నొప్పి తగ్గడానికి ఏదయినా మాత్ర ఇయ్యి బాబూ" అని ప్రాధేయ పడుతూ బతిమాలింది.

"లేదమ్మా, సర్జన్ వచ్చి ఇది ఎపెండిసైటిస్ అని రూఢీ చేసే వరకూ, మరే మందూ ఇవ్వడానికి వీలు లేదు. మందుతో నొప్పిని కప్పెడితే అసలు రోగం ఏమిటో తెలియక పోయే సావకాశం ఉంది. ఒక్క నిమిషం భరించండి అని నచ్చ చెప్పి నర్సులు ఉండే బల్ల దగ్గరకి వెళ్లి, తాయారమ్మ ఛార్టుని మరొక్క సారి చదవడానికి వెళ్లేను.

ఇది అమెరికాలో నాకు తగిలిన తొలి తెలుగు కేసు. ఆంధ్రా మెడికల్ కాలేజీలో చదువు వెలగ బెట్టి, హవుస్ సర్జన్ అయిన తర్వాత, ఇ.సి.ఫ్.ఎమ్.జీ. పరీక్ష రాసేసి సరాసరి అమెరికా వచ్చేను. ఇన్నాళ్లకి తెలుగువాళ్లు తారస పడ్డారు. ఏదో మనవాళ్లే కదా అని మరికొంచెం పూనుకుని చూస్తున్నాను.

తాయారమ్మ టెంపరేచరు 101 డిగ్రీల మీద మరొక్క పిసరు ఉంది. తెల్ల కణాల లెక్క 19,000 దాటింది. ఆరోగ్యంగా ఉన్న వాళ్లకి ఈ లెక్క 4,300 కి10,800 కి మధ్య ఉంటుంది. లెక్క 19,000 అంటే తప్పకుండా ఒంట్లో ఎక్కడో పోకుడు, అంటే ఇన్‌ఫెక్షన్, పట్టి ఉండాలి. మెక్‌బర్నీ బిందువు (ఇది బొడ్డుకి, తుంటి ఎముకకి మధ్యస్థంగా, కుడివైపు పొత్తికడుపు మీద ఉండే ప్రదేశం) మెత్తగా ఉండి ముట్టుకోగానే మొర్రోమంటున్నాది తాయారమ్మ. పక్కనే ఉన్న ఆఫీసులో ఉన్న పుస్తకం తీసి మరొక సారి పేజీలు తిప్పి చూసేను. క్రిమిక వాచినప్పుడు, ఆ క్రిమిక వెళ్లి ఈ మెక్‌బర్నీ బిందువు ఉన్న స్థావరంలో పొత్తి కడుపు గోడకి ఉన్న నరాలని తాకుతుంది. అందుకే అక్కడ చెయ్యి పెట్టగానే కెవ్వుమని కేక వేసింది తాయారమ్మ. నేను చేసిన రోగ నిర్ణయం సరి అయినదే నని మనస్సులో మరొక సారి మననం చేసికొని, మళ్లా నర్సులుండే బల్ల దగ్గరకి వస్తూ ఉంటే నేను పంపిన కబురికి సమాధానంగా వచ్చినట్లున్నారు, ముగ్గురు సర్జన్లు తాయారమ్మ చుట్టూ మూగి పరీక్షిస్తున్నారు.

ఇంతలోనో ఇహలోనో, వీళ్లంతా తాయారమ్మని ఆపరేషన్ గదిలోకి తీసికెళతారు అని నేను అనుకుంటూ ఉండగానే సర్జికల్ రెసిడెంట్ నా వైపు వచ్చి, నా బుజం మీద చేత్తో తట్టి అన్నాడు.

"చూడు, రావూ, ఆవిడ పొట్ట పచ్చి పుండులా ఉన్న మాట నిజమే, ఆసుపత్రిలో వెంటనే చేర్పించాలి, నిజమే. కాని, ఆపరేషన్ మాత్రం అక్కర లేదోయ్".

నా ముఖకళవళికలని గమనించి, నేనెక్కడ బాధ పడతానో అని కాబోలు, "అహా, నువ్వు పరీక్ష చేసినప్పటికీ, ఇప్పటికీ, లక్షణాలలో మార్పు వచ్చి ఉండొచ్చులే. నేను చూసే వేళకి నొప్పి పొట్టకి ఎడం పక్కని, మరీ పొత్తి కడుపు దగ్గర కాకుండా, బొడ్డుకి కొంచెం మీదని వస్తోంది. విరోచనాలు కూడ అవుతున్నాయని చెప్పింది. ఇది ఎపెండసైటిస్ మాత్రం కాదోయ్. ఇది ఎంటెరయిటిస్."

ఎంట్రయిల్స్ అంటే చిన్న పేగులు. ఎంటెరయిటిస్ అంటే చిన్న పేగుల వాపు. ఈ వాపుని తెలుగులో ఆంత్రశోఫ అంటారు. నేను అనుకున్నట్టు, ఎపెండసైటిస్ కాదనేసరికి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో స్వర్ణపతకం గెలుచుకున్న నా అహం కొద్దిగా దెబ్బ తింది. ఎపెండసైటిస్ అని నేను రోగనిర్ణయం చేసినప్పుడు కడుపులో ఏది వాచిందో కచ్చితంగా చెబుతున్నాను. కాని ఎంటెరయిటిస్ అంటే వాపు పేగులలో ఎక్కడయినా కావచ్చు. మీది ఏ ఊరంటే, గోదావరి జిల్లా అన్నట్లుంది వరస. మరి నేనంత తెలివి తక్కువ వాడ్ని కానని నిరూపించుకుందికా అన్నట్లు,

"ఎంటెరయిటిస్ అంటే వాపు ఎక్కడయినా కావచ్చు, అది రోగ నిర్ణయం ఎలా అవుతుంది?" అని మాట నమిలేను.

"ప్రస్తుతానికి అంతకంటె నేనూ ఏదీ చెప్పలేనోయ్. తెల్ల కణాల లెక్క మరీ అంత ఎక్కువగా ఉండడం మంచి లక్షణం కాదు. ఆసుపత్రిలో తప్పకుండా చేర్పించి మన పర్యవేక్షణలో ఉంచాలి. కాని కత్తికోత అక్కరలేదు." అని చెప్పి రెసిడెంటు అక్కడనుండి జరజరా మరొక కేసుని చూడడానికి వెళ్లి పోయాడు.

చేసేది, చెయ్యగలిగేది ఏదీ లేక, తెల్లకోటు ఒక సారి సర్దుకొని, మనస్సులోని భావాన్ని బయటకు వెళ్లగక్కకుండా గంభీరంగా ముఖం పెట్టి, మరొక సారి పరీక్ష చేసే నెపంతో తాయారమ్మ దగ్గరకి వెళ్లి,

"ఇప్పుడు నొప్పి ఎలా ఉంది?" అని అడిగి, "తాయారమ్మగారూ, మరేం భయపడకండి. ఒక మంచి వార్త, ఒక చెడ్డ వార్త. మంచి వార్త ఏమిటంటే, మూడొంతులు ఆపరేషన్ అక్కరలేదని పెద్ద డాక్టరుగారు చెబుతున్నారు. చెడ్డ వార్త ఏమిటంటే, మీ జబ్బు ఏమిటో అంతూ, పై తెలియడం లేదు. మీరు నొప్పి, నొప్పి అని అరవకుండా కొంచెం కుదురుగా కొన్ని ప్రశ్నలకి సమాధానాలు చెబితే, మీ బాధ తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను."

తన పొట్ట మీద తన చేత్తో తనే నొక్కుకుని, "అబ్బే, ఇప్పుడు అంత నొప్పిగా లేనే లేదు. అడుగు నాయనా చెబుతాను" అంది తాయారమ్మ.

కడుపులో వికారం, విరోచనాలు, వాంతులు, ఇవన్నీ క్రిమికశోఫ లక్షణాలే. అందువల్ల ఎపెండసైటిస్ రోగ నిర్ణయం అంత అనాయాసంగా జరిగే పనికాదు. అంతేకాదు. మూత్రపిండాలకి గాని పిత్తాశయానికి కాని రోగం వచ్చినా, ఇంకా మరెన్నో కారణాలవల్ల ఎపెండసైటిస్ లక్షణాలు పొడచూపే సావకాశం ఉంది. అందుకని తాయారమ్మగారిని మరొక కోణం నుండి పరీక్షించడం మొదలుపెట్టేను.

"అప్పుడప్పుడు ఉబ్బసం వస్తూ ఉంటుందని చెప్పేరు కదా, మందులు ఏమయినా తీసికొంటున్నారా?"

"ప్రొవెంటిల్ ఇన్‌హేలర్ వాడుతోందండి. మరీ ఎక్కువగా వస్తే అప్పుడప్పుడు స్టీరాయిడ్ మాత్రలు వేసికొంటోందండి" తల్లి తరఫున కొడుకు సమాధానం చెప్పేడు.

ఉబ్బసం ఉన్నవాళ్లకి వ్యాధి విజృంభించినప్పుడల్లా ఎగఊపిరి వస్తుంది. దీనికి కారణం ఏమిటంటే ఊపిరితిత్తులలో ఉండే శ్వాసనాళికలలోని గాలిదారులు ముకుళించుకు పోవడమే. ఇలా ఇరుకయిపోయిన మార్గాలని విప్పారించడానికి ఇన్‌హేలర్ రామబాణంలా పనిచేస్తుంది. ఇన్‌హేలర్ అంటే మరేమీ కాదు. చిన్న గొట్టంలా ఉంటుంది. అది నోట్లో పెట్టుకుని గట్టిగా లోపలికి పీల్చితే, గొట్టంలో ఉన్న ప్రొవెంటిల్ అనే మందు ఛాతీలోకి వెళుతుంది. అప్పుడు గురక ఉపశమించి, గాలి పీల్చడం కొంచెం తేలిక అవుతుంది.

ఇక స్టీరాయిడ్ సంగతి. స్టీరాయిడ్‌ని తెలుగులో ఘృతార్ధం అంటారు. అంటే నేతిని పోలిన కొవ్వు పదార్ధం అని అర్ధం. ఇదొక రసాయనం. దీని గొప్పతనం ఏమిటంటే ఇది వాపుని కలగజేసే పదార్ధాల ఉత్పత్తిని ఆపుతుంది. కనుక స్టీరాయిడ్ల సహాయంతో రకరకాల వాపులని, అరికట్ట వచ్చు. కాని అత్యవసర పరిస్థితులలో తప్ప స్టీరాయిడ్లని అతిగా వాడడం మంచిది కాదు. స్టీరాయిడ్లకి అలవాటు పడ్డ శరీరం రోగాలని ఎదిరించి పోరాడలేదు. అప్పుడు మొదటికే మోసం కదా. అందుకని రోగం విజృంభించినప్పుడు మాత్రం ఈ ఘృతార్ధాలని వాడి, దైనందిన అవసరాలకి ఇన్‌హేలర్ వాడతారు.

"అంతేనా? ఇంకేమయినా మందులు వాడుతున్నారా?"

"ఆమధ్య బ్రాంకైటిస్‌కని ఏంటిబయాటిక్స్ వాడమంటే వాడేమండి." తాయారమ్మ తనయుడు చెప్పేడు.

"ఆ విషయం ఇంతవరకు చెప్పలేదేమి?" నేను చేసిన తప్పు రోగనిర్ణయానికి రోగిదే బాధ్యత అని అని అర్ధం స్ఫురించేలా ధ్వనించిందా ప్రశ్న. "ఆ ఏంటిబయాటిక్స్ పేరేమిటో తెలుసా?"

"పేరు జ్ఞాపకం రావడం లేదండి. తెల్లగా ఉన్నాయండి. పెద్ద పెద్ద మాత్రలు."

"దాని పేరు బేక్ట్రిమ్ అయి ఉండవచ్చా?"

"అవునండి. అదేనండి. మీరు అనగానే గుర్తుకొచ్చింది"

"విరోచనాలు ఎప్పుడు మొదలయాయి?"

"నిన్ననండి. ఈరోజు బాగా ఎక్కువయాయండి."

"నీళ్ల విరోచనాలా? రక్తం పడుతోందా?"

"టుర్రునీళ్లు నాయనా. బిరడా తీసేసిన సీసా అనుకో" తాయారమ్మే చెప్పింది.

నా మనస్సులో గభీమని ఒక ఆలోచన మెరిసింది. కాని ఇందాకటిలా తొందర పడి తప్పుచేస్తే మరి ముఖం చెల్లదు. అందుకనీ, ఎందుకేనా మంచిదని మరో రెండు ప్రశ్నలు వేసేను.

"ఈ మధ్య కాని విదేశాలలో ప్రయాణం చేసి వచ్చేరా?"

"లేదు నాయనా"

"ఇండియాలో మీది ఏ ఊరు?"

"మొగల్తుర్రు. కాని మా వారితో కలసి చిన్నతనంలోనే ఈ దేశం వచ్చేసేను. అప్పటికి పద్దెనిమిదేళ్ళు కూడా కడతేరా నిండలేదు. మా అబ్బాయి," కొడుకుని చూపిస్తూ, "ఈ దేశంలోనే పుట్టేడు......"

తాయారమ్మ ఇంకా ఏదో చెబుతూనే ఉంది. నేను ఆ మాటలు పూర్తి కాకుండానే చకచకా సర్జికల్ రెసిడెంటు దగ్గరకి వెళ్లేను.

"తాయారమ్మ రెండు వారాల క్రితం బేక్ట్రిన్ వాడిందట. ఆ విషయం మీకు చెప్పిందా?"

బుర్ర వంచుకుని ఏదో రాసుకుంటూన్న రెసిడెంటు బుర్ర ఎత్తకుండానే, "నేనూ అదే అనుకుంటున్నాను" అన్నాడు.

"అలాగా! అయితే తాయారమ్మకి వచ్చినది సూడో మెంబ్రేనస్ కోలయిటిస్ అని మీకూ అనుమానంగా ఉందా?"

"ఊహూ. ఆ అవకాశం ఉంది. పరీక్ష చేసి చూడండి"

సూడో మెంబ్రేనస్ కోలయిటిస్ ఒక మొండి రోగం. పెనిసిలిన్, ఏంపిసిలిన్, కీఫ్లెక్స్, మొదలయిన ఏంటీబయాటిక్కులని విచక్షణ లేకుండా విచ్చలవిడిగా వాడేస్తే వచ్చే ప్రమాదానికి ఈ సూడో మెంబ్రేనస్ కోలయిటిస్ ఒక ఉదాహరణ.

ఏంటీబయాటిక్కులు వాడకం వల్ల మంచితో పాటు కొంచెం చెడు కూడా జరుగుతుంది. ఇదేమిటో సోదాహరణంగా వివరిస్తాను. సావధానంగా వినండి. "ఏంటీబయాటిక్స్" అంటే ప్రాణాంతకులు లేదా ప్రాణం తీసేవి అని అక్షరాలా అర్థం. పొలంలో కలుపు మొక్కలని చంపడానికి మందు జల్లితే కలుపు మొక్కలతో పాటు పైరు మొక్కలు కూడ చచ్చిపోయే ప్రమాదం ఎలా ఉందో అలాగే, ఈ ఏంటీబయాటిక్కులని నిర్లక్ష్యంగా వాడితే ఇవి రోగాలని కలుగజేసే సూక్ష్మజీవులని చంపడమే కాకుండా శరీరానికి ఉపయోగ పడే సూక్ష్మజీవులని కూడ హతమార్చుతాయి. ఈ మందులని, అత్యవసరం కాని పరిస్థితులలో వైద్యులు విచ్చలవిడిగా వాడడం మొదలు పెడితే శరీరానికి హాని చేసే సూక్ష్మజీవులు వీటికి అలవాటు పడిపోయి క్రమేపీ ఆ మందుకి లొంగడం మానేస్తాయి. అది మరీ ప్రమాదం.

అలాగని తప్పంతా వైద్యులమీదకి తోసెయ్యడమూ న్యాయం కాదు. అవసరమని వైద్యుడు నిశ్చయించినప్పుడు, వైద్యుడు చెప్పినంత కాలం, మోతాదుని తు. చ. తప్పకుండా వాడాలి. మందు వేసికొన్న మూడు రోజులలోనే గుణం కనిపించినా సరే మందంతా వైద్యుడు చెప్పిన ప్రకారం వాడెయ్యాలి. అలా వాడక పోతే ఇంకా ప్రమాదం. ఎందుకంటే, మన శరీరంలో ఉన్న సూక్ష్మజీవులలో కొంచెం అర్భకంగా ఉన్నవి మందు ధాటికి ముందు చచ్చి పోయి, కొంచెం గుణం కనిపించినట్లు అనిపిస్తుంది. అప్పుడు మందు వేసికొనడం ఆపేసేమంటే, దృఢంగా ఉన్న సూక్ష్మజీవులు చావవు సరికదా ఈ మందుకి అలవాటు పడిపోయి, ఇంకా దృఢంగా ఉన్న పిల్లలని కంటాయి. అలా బలం పుంజుకున్న సూక్ష్మజీవులు ఒక శరీరంలోనుండి మరొక శరీరంలోకి వెళ్లినప్పుడు, రోగనిర్ణయం చేసి మందు వేసే లోగా రోగి ప్రాణం పోవచ్చు.

ఈ మధ్య మరొక విచిత్రం జరిగింది. ఏంటీ బయాటిక్కులకి అలవాటు పడిపోవడమే కాదు. ఒక రకం సూక్ష్మజీవులు మనం ఇచ్చిన మందునే ఆహారంగా మార్చేసుకుంటున్నాయిట. ఇదే నిజమయితే మానవజాతి మనుగడకే ముప్పు. ఇదే నిజమయితే మానవ జాతిలో ముసలం పుట్టినట్లే. మన పుట్టి మునిగినట్లే.

మరొక సంగతి. మన పెద్ద పేగులలో ఎల్లప్పుడూ ఒక రకమయిన సూక్ష్మజీవులు ఉంటాయి. ఇవి మనకి హాని చెయ్యవు సరికదా, ఉపకారమే చేస్తాయి. మనం మందు రూపంలో వేసుకొన్న ఏంటీబయాటిక్‌లు ఈ సూక్ష్మజీవుల పాలిట కూడ యములాళ్లలా పని చేస్తాయి. మనకి ఉపకారం చేసే సూక్ష్మజీవులు ఇలా చచ్చి పోగానే, వాటి స్థానంలో ఆషాఢభూతిలా మరొక జాతి సూక్ష్మజీవులు చేరడానికి అవకాశం కలుగుతుంది. ఈ ఆషాఢభూతుల జాతికి చెందిన ఒకదానిని క్లోస్ట్రీడియమ్ డిఫిసీల్ అన్న పేరుతో పిలుస్తారు. ఈ క్లోస్ట్రీ డియమ్ డిఫిసీల్ మనం తిన్న ఆహారంలో వాటా పుచ్చుకొని, తిన్న ఇంటి వాసాలని లెక్క పెట్టినట్లు, ఒక విషపదార్థాన్ని విసర్జిస్తాయి. ఈ విషపదార్థపు ప్రభావంలో మన పేగుల లోపలి పొర చివికి పోతుంది. ఆ చివికి పోయిన చోట మరొక దొంగ పొర పెరుగుతుంది. ఈ దొంగ పొరనే ఇంగ్లీషులో సూడో మెంబ్రేన్ అంటారు. కోలైటిస్ అంటే పేగు వాపు. కనుక సూడో మెంబ్రేనస్ కోలయిటిస్ అంటే దొంగపొర వల్ల పేగు వాచడం.

తమాషా ఏమిటంటే, అశ్రద్ధగా ఏంటీబయాటిక్కులని వాడడం వల్ల సంక్రమించిన ఈ సూడో మెంబ్రేనస్ కోలయిటిస్‌కి కారణభూతమయిన క్లోస్ట్రీడియమ్ డిఫిసీల్‌ని చంపాలంటే ఫ్లేజిల్ అన్న వ్యాపారనామంతో పిలవబడే వేంకోమయిసిన్ లాంటి ఏంటీ బయాటిక్‌ని వాడాలి. తీస్తే మంట. తియ్యక పోతే తంట అంటారే అలాగ, ఈ ఏంటీబయాటిక్‌లని వాడితే ఒక చిక్కు, వాడక పోతే మరొక చిక్కు.

ఏమయితేనేమి, తాయారమ్మగారిని పట్టుకుని పీడిస్తున్న రుగ్మత ఏమిటో కొంచెం అర్థం అయింది. కనీసం అయిందని అనుకుంటున్నాను. అందుకని నర్సు దగ్గరకి వెళ్లి తాయారమ్మని ఆసుపత్రిలో చేర్పించమని సిఫారసు చేసి, ఆవిడ మలం పరీక్షించమనీ, వెంటనే ఫ్లేజిల్ ఇవ్వమనీ ఉత్తర్వు జారీ చేసి, "అమ్మయ్య, నెగ్గేమురా బాబూ" అనుకుంటూ అని ఒక సారి గట్టిగా గాలి పీల్చుకుని ఇంటి ముఖం పట్టేను.

2

ముందు రోజు అలసట నుండి మర్నాటికి తేరుకున్నాను. ఫ్లేజిల్ ప్రభావానికి తాయారమ్మ కూడా తేరుకునే ఉంటుందన్న ధీమాతో ఆసుపత్రిలో అడుగు పెట్టేను. తలుపు తెరచి లోపలికి అడుగు పెట్టేనో లేదో, తాయారమ్మ కొడుకు తగులుకున్నాడు.

"డాక్టర్, అమ్మకి రాత్రల్లా కంటి మీద కునుకు లేదంటే నమ్మండి. ఎడ తెరిపి లేకుండా అలా ధారాపాతంగా విరేచనాలు అవుతూనే ఉన్నాయి."

పుండు మీద కారం చల్లినట్లు, తాయారమ్మ ఇంకా ఎమర్జెన్సీ వార్డులోని వరండాలోనే ఉంది. మేడ మీద గది ఇంకా ఖాళీ అవలేదుట. నాకు జాలి వేసింది. రాత్రి ఏమేమి మందులు ఇచ్చేరో ఒకసారి సింహావలోకనం చేసి చూసేను. నా ఉత్తర్వు ప్రకారం క్లోస్ట్రిడియమ్ డిఫిసిల్‌ని చంపడానికి ఫ్లేజిల్ అనే ఏంటీ బయాటిక్‌ని ఇవ్వడం మాత్రం ఇచ్చేరు. కాని రక్త ప్రవాహంలోకి తిన్నగా వెళ్లేలా సూదితో మందుని ఎక్కించేరు. పేగులలో ఉన్న సూక్ష్మజీవులని చంపడానికి మందుని నోటి ద్వారా ఇస్తే బాగుండేది కదా అని నైట్ డ్యూటీలో ఉన్న నరసమ్మలతో అంటే, "అలాగే డాక్టర్" అన్నారు వాళ్లు. మనం ఇంకొకళ్లకి పనులు పురమాయించినప్పుడు, సందర్భానికి ఆస్కారం లేకుండా చెప్పకపోతే, మనం అనుకునేది ఒకటి, వాళ్లు చేసేది ఒకటి. వైద్యుడిగా మొదలు పెడుతూన్న నా జీవితంలో మరో పాఠం నేర్చుకున్నాను.

"కొంచెం ఆవిడ బాధ ఉపశమించేలా చూడండి. ఏ కేవోపెక్టేటో, ఇమ్మోడియమ్ లాంటిది ఏదయినా ఇచ్చి దయచేసి ఆవిడ విరేచనాలని కొంచెం అదుపులో పెట్టండి." అని మరొకసారి ఆ నరసమ్మలతో చెప్పి, చెయ్యగలిగిందంతా చేస్తున్నామని తాయారమ్మ కొడుకుని సముదాయించి, నా పనులలో నేను మునిగి పోయాను.

జబ్బుకి కీలకమయిన కారణం తెలిసికోకుండా, బయటకి కనిపించే లక్షణాలని బట్టి వైద్యం చేస్తే ఇలాగే గుడ్డి గుర్రపు తాపులా ఉంటుంది. పలికితే పలుకుతుంది. లేక పోతే పేషెంటు హరీ మనిపోవచ్చు.

మర్నాడు ఉదయమే తాయారమ్మ పక్క పక్కకి చేరుకున్నాను. కనీసం ఈ రోజు వార్డులో పరుపు దొరికింది. విరోచనాల ఉధృతం కొద్దిగా తగ్గిందని విన్నాను. కాని మనిషి ముఖం మాత్రం తేట పడ లేదు.

"రాత్రి కంటి మీద రెప్ప వాల లేదంటే నమ్ము బాబూ" అని మొర పెట్టుకుంది తాయారమ్మ.

ఈవిడకి వచ్చిన మహామారి రోగం ఏమిటో అంతూ, పై తెలియడం లేదు. మలం పరీక్షకి పంపేను కదా. ఆ కోణం ఎలా ఉందో చూద్దామని లేబుకి వెళ్లేను.

"డాక్టర్, ఈ స్లయిడుని మీరు ఒక సారి చూడాలి, ఇలా రాండి" అని టెక్నీషియన్ కేకేస్తే ఏమిటా అని అటు వెళ్లేను. మైక్రోస్కోపులోకి తొంగి చూస్తూన్న టెక్నీషియన్ పక్కకి తప్పుకొని

"స్ట్రాంజిలాయిడ్లు. చూడండి" అని నన్ను కూడా చూడమని కొంచెం చోటు ఇచ్చేడు.

కళ్లజోడు సవరించుకొని, నాకు బాగా కనబడేలా కొంచెం ఫోకస్ ఇటూ అటూ సర్ది, "ఎవరయ్యా ఈ పేషెంటు?" అని ఆశ్చర్యపోతూ అడిగేను.

"మరెవరో అయితే మిమ్మల్నెందుకు చూడమంటానండి. మీ పేషెంటే. టాయారమ్మ" అంటూ తకారోచ్చారణ దోషంతో బాధ పడుతూన్న టెక్నీషియన్ చెబుతూ ఉంటే నమ్మలేక పోయాను. స్లయిడు మీద, మెలికలు తిరిగిన వాన పాముల్లా, డజన్ల కొద్దీ ఉన్నాయి, స్ట్రాంజిలాయిడ్లు.

3

స్ట్రాంజిలాయిడ్స్ స్టెర్కొరాలిస్ అన్న నోరు నిండిపోయే పేరు గల ఆసామీ నిజానికి ఒక మిల్లీమీటరు పాటి పొడుగుండే చిన్న పురుగు. సూక్ష్మజీవుల కంటె కొంచెం పెద్దగా ఉండే వీటిని సూక్ష్మంగా స్ట్రాంజిలాయిడ్లు అన్న ముద్దు పేరుతో పిలవడం కద్దు. ఈ రకం పురుగులని ఇంగ్లీషులో పేరసైట్లు అంటారు. "పేరసైటు" అంటే మరొకరి మీద ఆధారపడి బతికే జీవి అని అర్థం. ఒక విధంగా చూస్తే నల్లులు, పేలు, బేక్టీరియా, వైరసులు, వగైరాలన్నీ పేరసైట్లే. ముళ్లపూడి వెంకటరమణ సృష్టించిన అప్పారావు కూడా ఒక పేరసైటే. కానీ వైద్య పరిభాషలో పేరసైటు అన్న మాట వాడినప్పుడు అవి వైరసుల కంటె, బేక్టీరియా కంటె పెద్దవనీన్నీ, నల్లులు, పేలు వగైరాల కంటె చిన్నవీ అయిన క్రిములు అని అర్థం చేసికోవాలి. మన కడుపులో ఉండే రకరకాల పురుగులు పేరసైట్లే. వీటిని తెలుగులో పరభాగ్యోపజీవి; పరాన్నభుక్కు; పరభుక్కు; పరాన్నజీవి; ఆర్జవజీవి అని రకరకాల పేర్లతో పిలవచ్చు. సర్వసాధారణంగా ఉష్ణ మండలాలలో ఉండే ప్రజలకి ఈ ఆర్జవజీవి తగులుకుంటుంది. ఈ పురుగు పట్టడం అంటే పేగులలో తిష్టవేసికొని ఉంటుందన్న మాట.

అసలు ఈ ఆర్జవజీవులు మనిషి శరీరంలో ప్రవేశించడమే ఒక వింత ప్రక్రియ. ఇవి మట్టిలో ఉండే సూక్ష్మమయిన జీవులు. కాని మట్టిలో ఉన్నన్నాళ్లూ ఇవి డింభాలు గానే ఉంటాయి. ఈ రకం పురుగులలో బోదకాలుని కలుగజేసే ఫైలేరిఫారం డింభాలు ఒక జాతివి. పాదరక్షలు లేకుండా మట్టిలోనూ, నీళ్లల్లోనూ పనిచేసే వాళ్ల చర్మాన్ని దొలుచుకుని ఇవి శరీరంలోకి, అక్కడ నుండి రక్త ప్రవాహంలోకి ప్రవేశిస్తాయి. రక్తంలోంచి ఊపిరితిత్తులలోకి చేరతాయి. అక్కడనుండి అవి మన శ్వాసనాళికలోకి పాకురుకుని వస్తాయి. దగ్గినప్పుడు అవి నోట్లోకి వచ్చి, మింగినప్పుడు కడుపులోకి, అక్కడనుండి పేగులలోకి చేరుకుంటాయి. చిన్న పేగులలో జీర్ణమయిన ఆహారాన్ని కొంతవరకు తస్కరించి అవి డింభక దశని వదలి, పెరిగి, పెద్దయి గుడ్లు పెడతాయి. ఈ గుడ్లు డింభములుగా మారి, మన మలవిసర్జనతో బయటకి వచ్చి మళ్లా మట్టిలో కలుస్తాయి. అక్కడనుండి మళ్లా మనిషి శరీరంలో ప్రవేశించడం మొదలుకొని మళ్లా ఈ తతంగం మొదలవుతుంది. అదీ ఈ ఆర్జవజీవుల జీవిత చక్రం, జాతక చక్రమూను.

చెప్పడానికెలా ఉన్నా వీటి కథ వినడానికి అసహ్యంగా లేదూ? శుచి, శుభ్రత లేని దేశాలలోనూ, బహిరంగ పారిశుధ్యం పూజ్యమయిన దేశాలలోనూ ఈ ఆర్జవజీవులదే రాజ్యం. ఎక్కడ పెడితే అక్కడ మలమూత్రాదులు విసర్జించడం, ఆ మట్టితో

కల్మషమయిన బురద నీటిలో పాదాలకి రక్షణ లేకుండా నడవడం మొదలయిన పనులు చేస్తూ ఉంటే ఈ ఆర్జవజీవి మన చర్మాన్ని సునాయాసంగా దొలుచుకొని శరీరంలో ప్రవేశించ గలదు. ఇలాంటి ప్రమాదాలని ఊహించే కాబోలు మనవాళ్లు మడి అనీ, ఆచారం అనీ, ఆడవాళ్లు చెమ్మలో మసిలే అవకాశం ఎక్కువ ఉంది కనుక వాళ్ల పాదాలకి పసుపు రాసుకోవాలనీ ఏవేవో నిబంధనలు పెట్టి శుచీ శుభ్రం మనకి అలవాటు చేసేరు.

స్టాంజిలాయిడ్లు అన్ని ఆర్జవజీవుల వంటివీ కాదు. వీటికి కొన్ని ప్రత్యేక లక్షణాలు ఉన్నాయి. ఇవి వాటి అభ్యాగతి శరీరం వదలి పెట్టకుండానే పేగులని దొలుచుకొని, తిన్నగా రక్త ప్రవాహంలో ప్రవేశించగలవు. అలా ప్రవేశిస్తాయి కూడ. అంటే ఏమిటన్నమాట. ఒక సారి శరీరంలో ప్రవేశించేయంటే, ఏళ్ల తరబడి అవి అలా రక్తంలోంచి ఊపిరితిత్తులలోకి, అక్కడనుండి కడుపులోకి, అక్కడనుండి రక్తంలోకి,..... అలా పచార్లు చేస్తూ ఉంటాయి.

స్టాంజిలాయిడ్లకి మరొక లక్షణం ఉంది. ఇవి ఊపిరితిత్తుల నుండి శ్వాస నాళికలోకి ప్రవేశించి, అక్కడనుండి కడుపులోకి వెళ్లే సమయంలో ఇవి శ్వాస నాళికని వాచేటట్లు చేస్తాయి. ఆ వాపు వల్ల దగ్గు, ఆయాసం, ఎగ ఊపిరి వస్తాయి. ఇవి చూస్తూ ఉంటే ఉబ్బసం లక్షణాలలాగే ఉంటాయి. తేడాని పసికట్టడం చాలా కష్టం.

అభ్యాగతికి జబ్బు చేసినా, లేకపోతే పోషణ సరిగ్గా లేక పోయినా, మరే కారణం వల్లయినా మనిషి నీరసించినా కడుపులో ఉండే స్టాంజిలాయిడ్ల జనాభా పెరుగుతుంది. అప్పుడు చిన్న జ్వరం, విపరీతమయిన కడుపునొప్పి, విరేచనాలు వచ్చి ఎపెండిసైటిస్ లక్షణాలు పొడచూపుతాయి. ఇదే లక్షణాలతో తాయారమ్మ ఎమర్జెన్సీ వార్డులో చేరింది.

ఉబ్బసం లక్షణాలని అదుపులో పెట్టడానికని ఘృతార్థాలని (స్టీరాయిడ్లని) వాడితే, ఆ స్టీరాయిడ్ల ప్రభావానికి స్టాంజిలాయిడ్లు దినదిన ప్రవర్ధమానంగా పెరిగి వృద్ధి పొందుతాయి. తాయారమ్మగారికి ఉబ్బసం వచ్చినప్పుడల్లా వాడిన స్టీరాయిడ్ల ధర్మమా అని, ఆవిడ కడుపులో ఉన్న స్టాంజిలాయిడ్లు అల్లారు ముద్దుగా పెరుగుతూ వచ్చేయి. కొసకి కొంప ముంచేయి.

అసలు సంగతి అర్థం అవగానే చికిత్స చిటికెలమీద చెయ్యవచ్చు. తాయారమ్మ శరీరంలో ఏండ్ల తరబడి తిష్ట వేసికొని ఉన్న స్టాంజిలాయిడ్ల మీద రాంభాణంలా పనిచేసే మందు ఒకటి ఉంది. దాని పేరు థయోబెండజోల్.

మర్నాడు ఉదయమే థయోబెండజోల్ ఇద్దామని నేను తాయారమ్మగారి గదిలోకి వెళ్లేను. సామానంతా సద్దేసుకుని ఆసుపత్రి గదిని ఖాళీ చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్న తాయారమ్మని చూడగానే ఆశ్చర్యపడ్డాను.

"ఇంత బతుకూ బతికి ఇంటి వెనక్కాల చచ్చి నట్లు ఇదేమిటి బాబూ. రాత్రినుండి చూస్తున్నాను, కుష్ఠు రోగిని చూసినట్లు చూస్తున్నారు ఈ నర్సులు. నిప్పుని నీళ్లతో కడిగే ఆచారవంతుల ఇంట్లో పుట్టి పెరిగేను. ఆ ముదనష్టపు వైనా వాడు వచ్చి నా ఒళ్లంతా పురుగులు పట్టిపోయిందని చెబుతాడా. పైపెచ్చు, అందరూ ముక్కులకి, మూతులకి తెరలు వేసికొని ఏదో అంటు రోగిని చూసినట్లు చూస్తారా...."

నిస్సందేహంగా తాయారమ్మ అహం దెబ్బ తిన్నాది.

"మీరలా బాధ పడకండి. వైద్యం అర్థం కాని కుర్రకారు ఉద్యోగులు వాళ్లంతా" అని ధర్మరాజు చెప్పిన అబద్ధం లాంటి అబద్ధాన్ని ఒకటి చెప్పి, "పడిశం పట్టిన రోగిని చూసి పది బారలుపరిగెత్తే రకాలు వీళ్లంతా. చెరువు మీద అలిగి ఎవరో...." విరోచనాలతో బాధ పడుతూన్న పెద్ద ముత్తయిదువ ముందు వాడ తగిన సామెత కాదని, నాలుక కరుచుకొని మధ్యలోనే మాట ఆపేసేను. తాయారమ్మ గారు అర్థం చేసుకుంది.

ఒక మోతాదు మందిచ్చేను. ఏండ్ల తరబడి ఉన్న రోగం ఒక్క మోతాదుతో పొమ్మంటే పోతుందా? మళ్లా మళ్లా మల పరీక్ష చేయించుకొని మరో రెండు మోతాదులు మందు వేసికోవాలని చెప్పి ఆవిడని ఆసుపత్రి నుండి విడుదల చేయించేను.

ఆరోగ్యంగా ఉన్న సమయంలో చూసుంటే తాయారమ్మ అందగత్తె అయివుంటుందని అనుకున్నాను. నలభయి ఏండ్ల క్రితం పట్టు పావడా వేసికొని కాళ్లకి పారాణి రాసుకొని, శ్రావణ మంగళవారం పేరంటానికి వర్షంలో తడుస్తూ, మొగల్తుర్రు బురదలో నడుస్తూన్న చిన్న తాయారుని ఊహించుకుంటున్నాను, ఆవిడ వెళుతూన్న వేపే చూస్తూ. స్టాంజిలాయిడ్ల వంటి క్రిముల బారినుండి రక్షించడానికే నేమో పాదాలకి పసుపూ, పారాణీ రాసుకోవాలని మన వాళ్లు ఒక ఆచారాన్ని ప్రవేశపెట్టేరు. ఏమో, నాకు తెలియదు....

"డాక్టర్ రావ్, ఎమర్జెన్సీ" అని ఆసుపత్రిలోని లవుడ్ స్పీకర్ మీద పిలుపు వచ్చే సరికి ఈ లోకంలోకి వచ్చి పడ్డాను. మరో రోజు. మరో కేసు. (టోనీ డేవార్ రాసిన ట్రయంఫ్ బై ట్రెచరీ అన్న కథ దీనికి ఆధారం)

పశ్చిమ జర్మనీలో తయారైన ఒక వెంట్రుక వాసి పరికరాన్ని అభిప్రాయం నిమిత్తం అన్ని దేశాలకు పంపించి, ఎవరికి తోచి నది వారిని రాయమన్నారట. బ్రిటిషర్లు దానికి ఒక నట్టు తయారు చేశారు. అమెరికనులు దానికి ఒక బాక్సు తయారుచేశారు. ఫ్రెంచివారు దాని సౌందర్యం అభివర్ణించారు. జపాన్‌వారు 'మేడ్ ఇన్ జపాన్' అని అలాంటిదే చేసి పంపారట.

—అమ్మాజీ, దుబెయ్

BURGDORFF
REALTORS
MOUNTAIN LAKES/PARSIPPANY OFFICE

TRIVENI GURIKAR, CRS, GRI
REALTOR®/BROKER SALES ASSOCIATE
NJAR MILLION DOLLAR SALES CLUB 1990, 92, 93

101 ROUTE 46 WEST ■ MOUNTAIN LAKES, NJ 07046
(201) 335-2698 Fax (201) 335-9832